WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Maa- ja metsätalousvaliokunta 2.10.2019

Asia: WWF Suomen lausunto asiasta ”Ilmastovuosikertomus2019”

WWF kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Ilmastovuosikertomuksessa olisi potentiaalia työkaluksi, jolla sekä poliitikot että suurempi yleisö voisivat seurata Suomen ilmastopolitiikan toimeenpanoa ja sen riittävyyttä suhteessa tavoitteeseen rajata ilmaston keskimääräinen lämpeneminen 1,5 asteeseen. Jotta ilmastovuosikertomus toimisi yllä mainittuun tarkoitukseen, pitäisi sitä kuitenkin laajentaa merkittävästi, jotta se antaisi kokonaisvaltaisen kuvan Suomen ilmastopolitiikasta ja toimenpiteistä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. Nykyinen ilmastovuosikertomus kuvaa Suomen tilannetta kapea-alaisesti.

Suomi on päivittämässä ilmastolakia hallitusohjelman mukaisesti, joten siinä yhteydessä olisi luontevaa myös määrittää ilmastovuosikertomuksen sisältö vastaamaan nykytarpeita.

Ilmastovuosikertomuksen tulisi sisältää kaikki sektorit, ei pelkästään nykyisen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan (KAISU) sisältämiä kohtia ja erityisesti taakanjakosektoria. Mukaan tulisi ottaa esimerkiksi päästökauppaan kuuluvat sektorit, kuten energiantuotanto ja teollisuus, sekä maankäyttösektori, eli metsät, kosteikot ja maaperä, jotka ovat kaikki ratkaisevassa asemassa ilmastonmuutoksen hillintätoimissa ja Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Maankäyttösektorin nielut romahtivat vuonna 2018 edellisvuoteen verrattuna 30 prosenttia, mikä vaikeuttaa merkittävästi Suomen pyrkimyksiä hiilinegatiivisuuteen. Odotamme, että hallitusohjelmaan kirjattu maankäyttösektorin ilmasto-ohjelma sisältää vahvoja ja kiireellisiä toimia hiilinielujen vahvistamiseksi, hiilivarastojen suojelemiseksi ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi.

Haluamme kiinnittää valiokunnan huomion myös biopolttoaineiden kestävyyteen ja ylimitoitettuun rooliin kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa. Metsäpohjaisen bioenergian käytön lisääminen voi puun käytön lisäämisen myötä pienentää metsien hiilinieluja enemmän kuin fossiilisten polttoaineiden korvaamisesta on mahdollista saada päästövähennyksiä. Hiilinielutappio on usein suurempi kuin korvaushyöty[1]. Niin sanotut tähdepohjaiset raaka-aineet ovat puolestaan useimmiten muussa käytössä, esimerkiksi kemianteollisuudessa. Kun biopolttoaineiden käyttö lisääntyy, esimerkiksi kemianteollisuuden toimijat joutuvat hankkimaan korvaavia raaka-aineita, eikä siitä aiheutuneita lisääntyneitä ilmasto- ja ympäristövaikutuksia lasketa biopolttoaineiden aiheuttamiksi. Suomen tuleekin asettaa biopolttoaineille kestävyyskriteerit, jotka varmistavat ilmastohyödyt myös lyhyellä aikavälillä ja suojelevat ekosysteemien toimintaa. Lisäksi biopolttoaineiden käyttövelvoitteiden vaatimusten tulisi olla

[1] Seppälä ym 2019: Effect of increased wood harvesting and utilization on required greenhouse gas displacement factors of wood-based products and fuels, Journal of Environmental Management

sellaisella tasolla, että ne pystytään kattamaan kotimaisten jätteiden ja tähteiden pohjalta, jotka eivät ole peräisin alueilta, jotka ovat tärkeitä biodiversiteetille, eivät ole ruoka- tai rehupohjaisia, eivät ole peräisin runkopuusta, eikä niillä ole muuta vaihtoehtoista käyttöä.

Maatalouden taakanjakosektorille kohdistuvat päästöt eivät ole lähteneet laskuun. Suomen tulisi vahvemmin ohjata ruoantuotantoa ja -kulutusta ilmastoystävällisempään suuntaan. Ruoantuotannon tukijärjestelmää tulisi uudistaa niin, että se tukee lihantuotannon vähentämistä ja kotimaista kasviproteiinien tuotantoa. Lisäksi ruoan kulutusta tulisi ohjata taloudellisilla ja muilla ohjauskeinoilla (mm. joukkoruokailu) kohti kasvispainotteista ruokavaliota. Myös eläintuotantoon liittyvän pellonraivauksen aiheuttamiin maankäyttösektorin päästöihin (mm. turvepellot) on puututtava voimakkaasti.

Ilmastovuosiraportista puuttuvat kulutuksemme päästöt Suomen rajojen ulkopuolella. Kun suomalaisten kulutuksen jalanjälkeen lisätään tuontitavaroiden ja poistetaan vientituotteiden kuormitus, ovat päästöt yli 30 prosenttia suuremmat kuin virallisissa tilastoissa. Suomalaisten kulutus lisää kasvihuonekaasupäästöjä ja heikentää luonnon monimuotoisuutta muissa maissa. Suomen kulutusperäisiä päästöjä tulisi seurata vuosittain ja tehdä suunnitelma niiden vähentämiseksi.

Kannustamme jatkossa sisällyttämään Ilmastovuosikertomukseen valtionyhtiöiden toimet 1,5 asteen tavoitteeseen pääsemiseksi. Myös valtion omistajaohjauksen on oltava ilmastokestävää ja sen tulee heijastaa hallitusohjelmaa eli edistää kestävää kehitystä ja erityisesti luonnon monimuotoisuutta, fossiilisesta energiasta luopumista ja siirtymää puhtaaseen teknologiaan. Valtionyhtiöillä tulee olla velvollisuus raportoida ilmastoriskeistä ja laatia aikataulutettu tieteeseen pohjautuva suunnitelma toiminnan sopeuttamisesta 1,5 asteen lämpenemisrajaan.

On huolestuttavaa, että Suomi ei Ilmastovuosikertomuksen perusteella ole pääsemässä edes nykyisiin virallisiin tavoitteisiinsa ilman joustomekanismin käyttöä päästökaupan ja taakanjakosektorin välillä. Jouston käyttämisen sijaan päästövähennystoimia tulisi lisätä taakanjakosektorilla, jotta varmistetaan että vähennykset ovat todellisia. Tilanne on huolestuttava, koska tavoitteita tulee nostaa merkittävästi 1,5 asteen ilmastopolitiikan noudattamiseksi ja hallitusohjelmatavoitteiden toteuttamiseksi. Tämä vaatii huomattavasti nykyistä ripeämpiä ja laajempia toimia kaikilla sektoreilla.

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen rahasto

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Jussi Nikula
ohjelmapäällikkö